

azonban nem önkényes és véletlenszerű, ugyanis az eszköz nem szorítja háttérbe a tananyagot. Laczkóék olyan, a hangtan és a helyesírás gyakorlásához alkalmazható, a fokozatosság elvére épülő feladatsort (279–284) dolgoztak ki a középiskola 9. osztályosai számára, amelyben az okostelefon eszközként funkcionál. A feladatok többségét tanulópárok és tanulócsoportok közötti munkaformákra tervezték, gyengébb és jobb képességű tanulókra egyaránt számítva, így a diákok problémamegoldó képessége és együttműködő készsége is fejlődik. A feladatsor jól alkalmazható az auditív készség és a figyelemkoncentráció fejlesztésére, továbbá segítséget nyújthat összefoglaló órákon a tananyag hatékony elsajátításához és ismétléséhez is. A feladatsor felhasználásakor a jobb képességű csoportban a hangrögzítés technikai jellegzetességeit, a torzítási jellemzőket össze tudták kapcsolni a fizikaórán szerzett ismeretekkel. Így a tantárgyak közötti integráció sem lehetetlen. A szerző kiemeli, hogy a mintának szánt feladatokat természetesen tovább lehet fejleszteni (pl. 11. osztályosok számára a stilisztikai témakör feldolgozásában), azonban alkalmazásukhoz elengedhetetlen a fegyelmezetttség, illetve a megfelelő technikai háttér biztosítása. Mivel a feladatsort a gyakorlatban is sikerrel alkalmazták, ezért jó példaként is megállta a helyét. Persze a kötet többi írásából is érdemes ötleteket meríteni.

Rövid összefoglalás

A *Diszciplínák tanítása – a tanítás diszciplínái* konferencia és a kötetek konkrét koncepciói, valamint a kiadványok jól tagolt, arányos felépítése és igényes megjelenése a szerkesztők és a szerkesztőbizottság tagjainak nagyfokú tudatosságát és szakmaiságát dicséri. A sorozat – amely 2016-ban a *Kutatások és jó gyakorlatok a tanárképzés tudós műhelyeiből* című kötettel (szerk. Károly Krisztina–Homonnay Zoltán) folytatódott – szakmai és társadalmi relevanciáját többek közt a valószínűleg 2019 szeptemberében

bevezetésre kerülő új Nemzeti Alaptanterv, illetve az osztatlan tanárképzés visszaállítása érdekében értékelése adja. Az egész társadalmat érintő, ugyanakkor az oktatás területéhez tartozó problémák, kérdések és javaslatok miatt a sorozatban megjelenő tanulmányok nemcsak a szűkebb szakma képviselőinek érdeklődésére tarthatnak számot.

Nagy Tamás

Tamás Dóra Mária **Bevezetés a jogi terminológiába a terminológus szemüvegén át**

Budapest: ELTE Eötvös Kiadó, 2017. 205 p.
ISBN: 978-963-12-8193-4

http://www.eltereader.hu/media/2017/03/JogiTerminologia_READER_opt.pdf

Az ELTE Reader sorozatban megjelent, a kiadó honlapjáról letölthető kötet a sorozat legelső terminológiai, egyben negyedik fordítástudományi témával foglalkozó könyve. A sorozat korábban megjelent, fordítással, ill. nyelvi közvetítéssel foglalkozó kötetei a következők. Horváth Ildikó: *Bevezetés a tolmácsolás pszichológiájába* (2015), Horváth Ildikó (szerk.): *A modern fordító és tolmács* (2015), valamint Varga Orsolya: *Párhuzamos fordítórajok* (2012).

Digitális sorozatról lévén szó, a „könyv” ezúttal egy pdf formátumban elérhető, gondosan szerkesztett és oldalszámokkal ellátott (tehát jól hivatkozható) alkotás, mely első-sorban táblagépen történő olvasásra készült, de más felületeken, így számítógépen is jól használható.

Tamás Dóra könyve is a sorozat egészére jellemző, tudományterületeket összekapcsoló, interdiszciplináris megközelítés jegyében íródott. Amint a kötet címe – *Bevezetés a jogi terminológiába a terminológus szemüvegén át* – is jelzi, alapvetően jogi ismeretek

áttekintéséről és rendszerezéséről van szó, de ezúttal nem jogászi, hanem terminológiai és gyakorló fordítói értelmezésben. Horváth Ildikó és Kiss Gabriella, az előszót jegyző nyelvész és fordító szakemberek egybehangzó véleménye, hogy a kötet egyszerre szakmai újdonság és hiánypótló gyakorlati munka.

Szerteágazó elméleti háttérismeretek és sok éves szakmai gyűjtőmunka kellett a szócikkeket kísérő példák és mintadokumentumok összegyűjtéséhez. Az angol, német, francia és olasz fordítók és jogi szakmai lektorok tapasztalatainak egységbe foglalása tudományszervezési szempontból is figyelemre érdemes. A kihívás nagyságát érzékelteti, hogy a kötet megszületésében közreműködő jogi és nyelvi szakmai műhelyek és személyek felsorolása egy teljes oldalnyi terjedelmet kívánt.

A köszönetnyilvánításokat követő, a szakásznál valamelyest hosszabb előszóból nyilvánvaló a szerző terminológia iránti lelkesedése és tanítási tapasztalata, melynek köszönhetően szinte észrevétlenül ismerteti meg az olvasóval a terminológus szakma alapfogalmait. A szaknyelvi közvetítés problémáival már szembesült olvasók bizonyára egyetértőleg bólogatnak, amikor a magyar nyelvű jogi bevezető kurzusok és a nyelvspecifikus fordítási gyakorlatok közötti távolságról, a fogalomalapú megközelítés szükségességéről, a nyelvi jel és fogalom egységéről, vagy a fogalmi elhatárolás fontosságáról és a fogalmak országspecifikus jellegéről esik szó.

Az előszót olvasva, ill. a párhuzamos nyelvi példákat áttekintve, többször is „aha élményünk” támad, egyetértőleg tudatosítjuk magunkban, hogy a fordítói/fordítási problémának érzékelt fogalmak és terminusok valójában egy jól kategorizálható, tipizálható és egymással párhuzamba állítható, egymást átfedő vagy éppen egymást kiegészítő rendszert alkotnak.

A sikeres tartalmi megfeleltetéshez azonban vonatkoztatási pontok kellene. A könyv

domináns részét kitevő táblázatok segítségével a szerző – statikus és merev minták helyett – a kreativitásnak is helyet hagyó, irányító mutató leírásokat ad. Az előszóban bemutatja a szócikkek struktúráját, továbbá a *terminus*, *funkcionális ekvivalens*, *terminusjelölt* kifejezések közötti különbségeket, valamint kifejti, hogy miért helyesebb fordítás helyett inkább megfeleltetésről beszélni. Ugyanitt szó esik az ekvivalenciák három alapvető esetéről (*teljes ekvivalencia*, *részleges ekvivalencia* és *ekvivalencia hiánya*), és a könyvben bemutatott terminusok kiválasztásának szempontjairól is. A szerző hangsúlyozza, hogy egyes terminusok „*hosszú távon megőrzi aktualitásukat (pl. szándékosság)*”, de számol a társadalom, és az annak változásait gyorsan követő jogi szókészlet egyes elemeinek elvűlésével is. Kifejti, hogy az idő múltával a használatból kikopó példák – forrásértékük miatt – később sem válnak feleslegessé, alkalmasak maradnak a szakmai tájékozódásra, ill. „*jogi fogalmak leírására*”.

A szerzői előszó után egy közel 10 oldal terjedelmű – önálló tanulmánynak is beillő – leíró jellegű fejezet következik, amelyből megismerhetjük a terminológus szakmai gyakorlati módszereit és munkája elméleti kereteit, valamint a terminológia tudományos alapelveit. A tömény, bár jól érthető magyarázatok nyomán szinte már képzett terminológusnak – de legalábbis értő olvasónak – érezvén magunkat aztán bátran belelapolozhatunk a közel 100 oldalt kitevő szócikkek gyűjteményébe.

Ettől fogva válik igazán lebilincselővé a munka.

Az egyes szócikkek vizuálisan jól áttekinthető táblázatokban jelennek meg. A fejlécben maga a terminus és annak tárgyköri besorolása szerepel, alatta a magyar nyelvű definíció és – külön rubrikában, „*vigyázat*” címkével jelölten – a fordítási gyakorlatban használandó vagy kerülendő megfogalmazások, majd az angol, német, francia és olasz nyelvekben használatos megfelelőek. Ezt követően a *lásd még*, *kontextus*, *dokumentumtípus*,

források elnevezésű cellák a további kutatáshoz, keresgéléshez kínálnak kiindulópontot. A konkrét megfeleltetési példákat gyakran magyarázatok, tartalmi kiegészítések kísérik. Érezhetően átgondolt és gyakorlat orientált fordítási segédletet tartunk a kezünkben. Az olvasó szinte késztetést érez, hogy más szaknyelvi terminológiák esetében is kövesse ezt a hasznosnak ígérkező gyűjtési és rendszerezési módot. Jó lenne, ha Tamás Dóra könyve nyomán további hasonló gyűjtemények születnének a fordítók számára gyakran problémát jelentő szakterületeken, mint pl. az iskolarendszerrel, oktatással és szakképzéssel kapcsolatos nyelvi megfeleltetések terén.

A szócikkeket tárgymutató követi, melynek kapcsán felmerül az olvasóban, hogy – digitális könyvről lévén szó – jó lenne, ha a kiválasztott terminusra kattintva felugró ablakok formájában közvetlenül elérhetőek lennének a keresett tartalmak. A pdf olvasónak köszönhetően persze könnyen előhívhatjuk egy-egy terminus további előfordulásait. Az apró technikai kényelmetlenséget pedig hamar feledteti a függelékben található – tanulásra, és/vagy felfedező rácsodálkozásra lehetőséget kínáló – magyar, angol, német, francia és olasz nyelvű iratminták gyűjteménye. A mintegy 70 oldalnyi – szenzitív adatokat természetesen nélkülöző – eredeti dokumentum (cégiratok, bírósági határozatok, stb.) nem csupán a szócikkekben bemutatott jogi terminusok kontextusban történő elhelyezését segíti, hanem gyakorlati lehetőséget is kínál a jogi szakfordítás iránt elhivatottságot érzők számára. A dokumentumgyűjtemény további érdekessége, hogy több célnyelvi ország jogi gyakorlatából merít, ausztriai és németországi, egyesült államokbeli és ausztráliai példákkal is találkozhatunk.

A kötet végére érve, az olvasó úgy érzi, hogy a lapozgatás során jelentékenyen nőtt jogi tájékozottsága, szaknyelvi kompetenci-

ája. Az egyik vagy másik nyelven – olykor még anyanyelvi szövegekben is – bizonytalanul, vagy pontatlanul használt (szak)kifejezések fokozatosan konkretizálódnak és helyre találnak. A nagyobb vizualitást igénylő felhasználó (professzionális nyelvtanuló, leendő vagy már tevékeny fordító) akár elméletképre emlékeztető struktúrát is rajzolhat magának belőle.

Bár a könyv elsődleges célcsoportja a fordítói-közvetítói szakmával még ismerkedő, ill. ebben a szakmában elhelyezkedni szándékozó érdeklődőkből áll, az angol, német, francia vagy olasz nyelvek valamelyikével már dolgozó fordítók is minden bizonnyal haszonnal forgatják. A szócikkek adatai megerősíthetik a fordítói döntések helyességét, a rokon nyelvek párhuzamos megoldásainak áttekintése pedig további kreatív fordítói megoldásokat inspirálhat. Nem utolsósorban azért is érdemes kézbe venni (letölteni) a könyvet, mert – a különböző nyelvek jogi terminusainak megértése, – a rácsodálkozás, a felfedezés és a megértés pozitív élménye révén hozzájárulhat fordítói magabiztosságunk és kompetenciaérzetünk növekedéséhez is.

Tamás Dóra könyve – egyeseknek talán ijesztően száraznak tűnő címe ellenére – lebilincselő, szórakoztató és feltétlenül kreativitásra ösztönző munka. Aktuális és jól használható gyakorlati segítséget nyújt a professzionális nyelvi közvetítés iránt érdeklődők számára. Jóval több, mint pusztán terminológiai adattár. Reméljük, hogy módszertana nyomán további hasonló – más terminológia területekre fókuszáló – művek is születnek majd. Nem kétséges, hogy a jogi szakfordítás további kulisszatitkait megosztó, a jó gyakorlatokat és az esetleg megtapasztalt terminológiai buktatókat esettanulmányokon keresztül bemutató írások is nagy szakmai érdeklődésre tartanának számot.

Wallendums Tünde